

نظام احسن و تحقیق

مقدمه :

طرفداران «فیتوترابی» نیز رو به افزایش است و این پدیده‌ای ملموس در کشورهای صنعتی پیشرفته محسوب می‌شود.

مقاله حاضر حاصل تلاش یکی از دانشجویان علاقمند پزشکی است که ضمن پذیرش طب کلاسیک، دیدگاه دوم را نیز دارای ارجح و اعتبار میدانند. درج این مقاله در «ماهنامه رازی» به قصد گشودن باب مباحثه در این زمینه و زمینه‌های مشابه صورت گرفته است.

سردبیر

برای راه‌یابی به حریم لطافت و ظرافت

در کنار پیشرفتهای حیرت‌انگیز طب نوین که بطور عمده بر تکنولوژیهای پیچیده و گرانبها استوار است، افقی دیگر فراروی پویندگان راه عالم پزشکی جلوه می‌کند: گرایش به طبیعت و بهره‌گیری از مواهب طبیعی برای رفع آلام بشر. اگر چه باور عمومی پزشکان بر محور طب نوین استوار است اما

* دانشجوی سال پنجم پزشکی - دانشگاه علوم پزشکی شهید

بهشتی

جهان آفرینش، «ایمان به نظام احسن» ضروری و واجب است. ایمان به اینکه هر چیزی در جهان آفرینش بهترین است و بهتر از آن ممکن نیست، زیرا آفریننده جهان، حکیم و علیم است. بنابراین به جهان آفرینش و موجودات آن باید به عنوان آیات و الگوهای الهی نگریست و در آنان دقت و تفکر کرد تا درس گرفت.

در زمینه تحقیقات پزشکی و دارویی اگر ما به جهان به عنوان «نظام احسن» بنگریم، و اطمینان داشته باشیم موجودات جهان هستی اعم از انسان، گیاهان، جانوران و... به بهترین صورت آفریده شده‌اند، راه‌های بسیاری بر ما

• پس از استخراج ویتامین P از آب لیمو، دانشمندان پی بردند که بیماری اسکوربوت در حقیقت محرومیت از ویتامین‌های C و P است.

گشوده خواهد شد و مسیر تحقیق هموار خواهد گردید. برای توضیح مطلب بهتر است به مثال‌های زیر توجه شود:

۱- پس از تهیه دیگو کسین از طریق سنتتیک معلوم گردید، که عصاره گیاهی گل‌انگشته بر دیگو کسین سنتتیک ارجحیت دارد و عوارض کمتری از خود ظاهر می‌سازد که علت آن را اینطور توضیح می‌دهند: در عصاره گیاهی گل‌انگشته علاوه بر ماده موثره دیگو کسین، ماده‌ای به نام ساپونین وجود دارد که با ایجاد تغییرات موجب می‌شود تا فرآورده گیاهی (جوشانده گل‌انگشته) با دوزهای

کمتراثرات درمانی خود را ظاهر سازد. در اینجا جالب است به قسمتی از سخنرانی دکتر گل کلاب توجهی داشته باشیم: «مطالعات عمیق دانشمندان بیولوژی هنوز هم استفاده از خواص دارویی گیاهان را به وسیله استعمال خود گیاه در شرایط مخصوص بر استعمال مواد استخراج شده از آنها یا موادی که به طریق ترکیبی ساخته می‌شوند ترجیح می‌دهند - یکی از پزشکان مشهور لندن برای ناراحتی‌های موقتی قلب نگارنده دستور داد که از برگ دیزیتالین استفاده کنم و چون می‌دانست که تاحدی با گیاه‌شناسی سرو کار دارم یادآوری کرد که دیزیتالین دارویی و ترکیبات دیگر آنرا بکار نبرم که اثر خود گیاه را نخواهد داشت. توضیحات او هم قانع کننده بود زیرا معتقد بود استعمال خود گیاه به علت داشتن مواد دیگری از قبیل ساپونین اثر سمی دیزیتالین را کم می‌کند ولی خواص آنها را روی قلب از میان نمی‌برد - در اروپای مرکزی به پزشک متخصص دیگری رجوع کردم یکی از محصولات دارویی دیزیتال به نام دیگوکسین را

ضد انعقاد در درمان اختلالات مختلف قلبی عروقی کاربرد دارد، و این یکی دیگر از مواردی است که نشان دهنده برتری آفریده خداوند بر تقلید بیشتر است. از عوارض مهم این دارو خونریزی‌های مختلف داخلی است که مصرف آن را دچار مشکل می‌سازد و گاهی مانع ادامه مصرف می‌شود. کومارین ابتدا از تجزیه شیمیایی گیاه اکلیل الملک بدست آمد و سپس بطور خالص مورد استفاده قرار گرفت. مقایسه کومارین و عصاره اکلیل الملک نشان داده است که خواص درمانی هر دو یکی است، در حالیکه عوارض جانبی کومارین در عصاره اکلیل الملک وجود ندارد. دکتر هانری لکلر پدر طب گیاهی فرانسه در کتاب «درمان بیماریها به وسیله گیاهان دارویی» می‌نویسد: «کشف دیگو مارول که دانشمندی به نام Link در سال ۱۹۴۱ آنرا از اکلیل الملک جدا کرده است و آمریکایی‌ها خاصیت ضد انعقاد خون آن را نشان داده‌اند باعث شد که بعضی از پزشکان گیاه مزبور را به بیماران مبتلا به فلیبت،

در عصاره گیاهی گل انگشترانه علاوه بر ماده مؤثره دیگوکسین، ماده‌ای بنام ساپونین وجود دارد که با ایجاد تغییراتی موجب می‌شود که فرآورده گیاهی (جوشانده گل انگشترانه) با دوزهای کمتر، اثرات درمانی خود را ظاهر سازد.

تجویز کرد که ساخت کارخانه‌های انگلیس بود. امتحانات بعدی ثابت کرد که طبق گفته‌های پزشک انگلیسی اثر برگ دیزیتال بهتر بوده است.»

۲- کومارین: کومارین بعنوان دارویی

پری فلیبت و انفارکتوس میو کارد تجویز کنند و من به بیمارانی که لازم باشد مدت طولانی آنتی بیوتیک مصرف کنند به دلیل اینکه معالجات طولانی بعضی آنتی بیوتیک‌های تزریقی می‌تواند عوارض عروقی ایجاد کند برای

۳- و اما مورد سوم مقایسه اثرات ویتامین C سنتتیک و منابع طبیعی ویتامین مانند آب لیمو و کلم می باشد. پس از مشاهده بهبود در بیماران

پیشگیری از چنین عوارضی به آنها تنتور اکلیل الملك به مقدار روزانه ۴ تا ۶ گرم می دهیم و به این ترتیب در حقیقت همان دیکومارول را

مبتلا به اسکوربوت بعلت مصرف سبزیجات و میوه جات تازه دانشمندان به وجود ویتامین C پی بردند ولی بزودی معلوم شد عصاره های

داده ام با این تفاوت که ضررهای دیکومارول در اکلیل الملك نیست ولی خاصیت کم کردن قابلیت انعقاد خون را دارد.»

کردند و با حالی غرور آمیز به خود گفتند که اینک بشر بر طبیعت چیره شده است و می تواند جانشین آن گردد، در آزمایشگاه ویتامینی بسازد که بدن قادر به سنتز آن نیست و دیگر

گیاهی حاوی ویتامین C دارای اثر بیشتری از ویتامین C سنتتیک است و بدین ترتیب ویتامین دیگری کشف گردید که در عصاره گیاهان حاوی ویتامین C وجود داشت ولی طبیعتاً در

دانشمندان پی بردند که آب لیمو با کلم بهتر از مخلوط ویتامینهای P و C می تواند در رفع اختلالات بیماری اسکوربوت مؤثر باشد، زیرا با آزمایش هایی پی بردند که برای تأثیر بیشتر این ویتامین ها وجود بعضی یونهای فلزی بویژه مس لازم است و یون مس به مقدار مناسب در کلم وجود دارد.

برای درمان بیماری ها به استمداد از طبیعت نیازی ندارد. غافل از آنکه این نخستین خطای آنها در مورد ویتامین C بوده زیرا اولاً سن گیورکی در سال ۱۹۳۶ نشان داد که ویتامین C مصنوعی اختلالات عروقی بیماری اسکوربوت را بطور کامل بهبود نمی بخشد در حالی که آب لیمو ترش موجب بهبود این اختلالات می گردد و ثانیاً در جنگ جهانی دوم به تجربه ثابت گردید که قرص های ویتامین C خالص، حتی به مقدار زیاد، قادر نیست اختلالات عروقی سربازان شوروی را که در محاصره آلمانی ها به اسکوربوت دچار شده بودند برطرف سازد ولی پس از شکستن حلقه محاصره، با خوردن کلم تمام عوارض برطرف گردید. سن گیورکی ماده ای از آب لیمو استخراج کرد و آن را ویتامین P نامید که ماده ای است با ساختمان فلاونون و موجب افزایش مقاومت مویرگی می گردد. پس از آن دانشمندان پی بردند که بیماری اسکوربوت در حقیقت محرومیت از ویتامین های C و P است.

ویتامین C خالص دارویی وجود نداشت. ادامه مطلب را از کتاب «دارو، مسئله پزشکی قرن» تألیف استاد دکتر سید جلال مصطفوی* ریاست «بنیاد پزشکی ابن سینا»* می خوانیم: «در اثر این اکتشافات پی در پی، همراه با دریافت جوایز نوبل و بویژه پس از سنتز ویتامین C به صورت خالص، دانشمندان گردن برافراشتند و سینه سپر

* دکتر سید جلال مصطفوی پزشک و مهندس شیمی صاحب تألیفات چند از جمله «لزوم نهضت در مبانی طب جدید»، «مقایسه طب قدیم ایران با پزشکی نوین» با همکاری دکتر پاکدامن، «جبر و مقابله خیام» و تصحیح «ذخیره خوارزمشاهی» می باشند.

** «بنیاد پزشکی ابن سینا» که بدستور مقام معظم رهبری به هنگام تصدی ریاست جمهوری تأسیس گردید و هیئت امنای آن عبارتند از «وزیر بهداشت، وزیر فرهنگ و آموزش عالی، رئیس کمیسیون بهداشتی مجلس شورای اسلامی، رئیس دانشکده پزشکی دانشگاه تهران، رئیس دانشکده داروسازی دانشگاه تهران و مشاور عالی و سرپرست نهاد ریاست جمهوری».

سن گیور کی گاهی ویتامین C را به نام ویتامین C_1 و ویتامین P را به نام ویتامین C_2 می نامید. بعدها اگر چه دانشمندان، در راه اکتشافات خود گامی جلوتر گذاشته و برای درمان

بهتر است بجای اینکه تقلید ناقص از طبیعت داشته باشیم و سپس راه خود را از طبیعت جدا کنیم، شاگرد و متعلم واقعی باشیم.

بیماری اسکوربوت موفق تر شده بودند ولی باز مرتکب خطا شدند و به غلط تصور کردند کار به پایان رسیده و مخلوطی از ویتامین P و C قادر است تمام اختلالات ناشی از اسکوربوت را برطرف سازد، حال آنکه چنین نبود و بعداً بر دانشمندان ثابت شد که آب لیمو یا کلم بهتر از مخلوط این دو ویتامین می تواند در رفع کلبه اختلالات مؤثر باشد، زیرا با آزمایشهایی پی بردند که برای تأثیر بیشتر این ویتامین ها وجود بعضی از یون های فلزی بویژه یون مس لازم است و یون مس به مقدار مناسب در کلم (یا سایر فرآورده های طبیعی) وجود دارد. به دلایلی که در ذیل ذکر خواهیم کرد، هیچ آزمایشگاهی تا کنون هرگز قادر نبوده و بعداً هم نخواهد بود که آن مقدار مناسب را با دقتی که در محصولات طبیعی وجود دارد بطور صناعی بسازد.

بعضی مثالهای دیگر در این رابطه عبارت از: برتری سالیسین موجود در عصاره بیدسفید بر آسپرین سنتتیک و برتری شگفت انگیز

شیر مادر بر شیرهای صناعی و همچنین برتری افدرین طبیعی بر افدرین شیمیایی می باشد.

نتیجه گیری: بهتر است بجای اینکه تقلید ناقصی از طبیعت داشته باشیم و سپس راه خود را از طبیعت جدا کنیم، شاگرد و متعلم واقعی طبیعت باشیم و با موریس مترلینگ همصدا شویم، آنجا که می گوید: «فکر تمام نوابغ دانشمندان را از آغاز تاریخ تا امروز در يك مغز جمع کنید و از صاحبش درخواست نمایید که با قدری خاك، آب و روشایی آفتاب کاری که يك ساقه لوبیا می کند به انجام رساند. مطمئناً او قادر به انجام این کار نخواهد بود» و همچنین در سخن دکتر Taylor استاد دانشگاه Austin از Texas بیان داریم در آنجا که می نویسد: «از اواخر قرن نوزدهم به اینطرف اسرار درونی اسانس های معطر گیاهی فاش شد و بتدریج معلوم گردید که این اسانس ها مخلوطی از ترپن ها، الکل ها، استرها، آلدئیدها، ستون ها، فنل ها و غیره ساخته شده و هر روز آنقدر ترکیبات تازه در آنها کشف می شود که اگر همه شیمیست های جهان با هم کارکنند تا هزار سال دیگر نیز هرگز نخواهند توانست اسانس های مزبور را از راه سنتز بدست آورند».

مآخذ:

۱- مصطفوی، دکتر جلال، پاکدامن، دکتر ابوالقاسم

مقایسه طب قدیم ایران با پزشکی نوین

۲- مصطفوی، دکتر جلال

دارو مسئله پزشکی قرن - انتشارات کیهان - صفحه ۲۲۹ -

سال انتشار ۱۳۶۵